

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, temető-utca 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatali illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyilttér- és felszámolások.

Hirdetési díj:

Egy négyhasábos pe ittor térfogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetések legezészerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Vicem pro vice!

Az államfejlődés vezéreszméjének manapság a központosítást tartják. És ennek van is realis alapja, mert minden jól szervezett államnak egy oly központtal kell bírnia, melyben az összes nemzet, az országnak minden rendű és rangu lakosa szellemi és anyagi szükségleteit kielégíthesse, viszont innen löveljenek szét a haza minden egyes részére a közművelődési, társadalmi, hazafias eszmék sugárai.

De ha ez áll, az egész országra nézve, mit pedig a gyakorlat s az államok normális fejlődése igazolni látszik, — akkor állania kell az egyes vidékekre, törvényhatóságokra s ezek székhelyeire nézve is. — Mert mindenik törvényhozási terület a maga alkotó elemeivel együtt egy-egy életrevaló kereké az államháztartás gépezetének, s hogy az egész zavartalanul fejlődhessék, szükséges, hogy az ezt alkotó elemek életerősek legyenek s mindenik, a maga feladatát hiven és lelkiismeretesen oldja meg.

Csak hogy ezen kötelesség teljesítésénél iszlántan mozogni sem a vidéknek, sem a székvárosnak nem lehet. Egyik a másikra van utalva elválaszthatatlanul. Az egyik hanyatlását megéri a másik is; a tévesztett lépés következményei kihatnak mindenikre, mert ha egyebet nem is de az egy ezétra törekvést, kölcsönös támogatást megzavarhatják.

Igy fogva fel a dolgot, lehetlenség elzárkóznunk egyes jelenségek előtt, melyek a figyelmes szemlélő előtt fel-feltűnnek, főképen heti- és országos vásáraink alkalmával.

Ugyanis Rimaszombat eddig is egyike volt azon vidéki városoknak, melyek a társas élet, kereskedelem s culturalis szempontból egy tekintélyes terület felett vezerszeretpet vitt. Ezt érezték, ezt tartották szem előtt megyenk azon lakosai, kik a székhely kérdésének megoldásánál kö-

résorakoztak, mert bizton remélhették, hogy a belé helyezett bizalomnak — életerős intelligentiája s anyagi előnyeinel fogva, — minden tekintetben jövőre is meg fog felelni.

Azonban ne legyűak elfogultak s mondjuk ki, hogy e tekintetben sokan és sokban csalódtak, de leginkább azok, kik minden tekintetben Rimaszombatra vannak utalva s így gyakran kénytelenek falai közt időzni. — Nem értjük ezek alatt azokat, kik mulatság és szórakozás végett látogatnak el olykor-olykor hozzánk, hanem értjük a termelő közönség nagy zömét, mely productumait csakis itt értékesítheti, kevés idő s pénzvesztegetéssel.

E közönségről pedig gondoskodva épen nincs. S míg egyesek, a könnyebb vérűek vágyainak kielégítésére csarnokokat emelnek, addig a város egyetlen megálló helyiségét, hol a szegény utas megpihenhetett, s a vásárra jövő közönség esőben megvonhatta magát, katonalovak számára rendezte be, a nélkül, hogy azokról, kik terményeiket kocsikon kénytelenek városunkba beszéllíteni, még csak meg is kísérlette volna gondoskodni. Pedig ezt mi előbbrevalónak tartjuk, még a járdapítésnél is. — Igaz, hogy tyúkszemképző kövezetünkért gyakran volt mit hallanunk, de csak azoktól, kik szőnyeges szobához vannak szokva — igaz, a legtöbb csakis álmában, — hanem azért ezeknek szavát meghallottuk, építetjük a járdát tűzzel-vassal, — a birtokosok zsebére, de azt nem látjuk meg, hogy a megye- s más gyűlésekre, vásárookra stb., kocsin jövő közönség, esőben és forróságban, az utcán kénytelen jár-tatni lovait, míg dolgait végzi, ha hazaküldeni nem akarja.

Pedig ezen is lehet igen könnyen segíteni. Régtől hallatszük, hogy a júnosii kapunál levő lebu, mely egyik legélénkebb utcánkon disz-lenkedik, messziről ijesztve azokat, kik ezen az

uton jönnek Rimaszombatba, végnapjait éli. — Ne várjuk azt, míg a szél elhordja, vagy a szű teljesen megeszi, hányassuk el. — A különben is tágas vásártérnél elején, a házsorral egy irányban épített egy tágas állással kibővített vendéglőt. — fogjuk hallani azoknak panaszát, kik R-szombatot metropolissá tették; egy ronda lebu, nem fogja a város egyik utcáját élétkelleníteni, s e mellett az új helyiség biztos jövedelmet is fog hozni, mert a buzapiacz azon helyen, a hol most van, sokáig úgy sem maradhat, más helyre, mint a vásártér, elhelyezni úgy sem lehet.

A kölcsönösség elvénél fogva tegyünk már valamint azokért is, kik bennünket eddig támogattak s bizonyára jövőben is támogatni fognak.

Pusztítsuk a phylloxerát!

Mégis csak különös dolog az, hogy az ember, e hatalmas lény, ki a legpontosabban kiszámítja a csillagok pályafutásának útját, a napnak földünkötől való távolságát, meghatározza a föld miségét, azt a haszontalan férget, a phylloxerát, megfékezni nem képes. Egymást érik az ujabnál-ujabb kísérletek, de mind haszontalan, a phylloxera el és uralkodik, tovább folytatva öldöklő munkáját. En csak egy fajtát ismertem meg a phylloxerának, s úgy találtam, hogy alig van kártékonyabb faja, az emberiség e nagy ellenségének, mint ez.

Tudom, hogy ezen megfigyelésem sokak előtt hiányosnak, vagy nem helyes alapon nyugvónak fog találtatni, de hát én szives köszönetet mondok azoknak, kik megfigyelésem helytelenségéről felfognak világoztatni.

Vagy tán valaki helyteleníteni fogja, hogy oly helyen ezikkezzünk a phylloxera pusztításáról, ahol nincs szőlő. Ez mind igaz. De ne gondolja senki, hogy én talán Vály, Mihályfalva, Zádor, Szuha vagy Hubó szőlőjét féltém, (a mely elvassa a phylloxera fogát) nem, mert a phylloxera megfigyeltem fajának mindegy, akár az említett helyek, akár a Hegyalja, akár Somló környéke, akár az ér melléke, ez mindenütt egyforma és pedig óriási pusztításokat képes véghez vinni.

Az emberiség hűségának, meggondolatlan könnyelműségének szerencsétlen gyermekét, divathajászt

T Á R C Z A.

Nem kerestem, nem kívántam . . .

Nem kerestem, nem kívántam
Csak azt az egy boldogságot,
Hogy szeresd azt, a ki téged
Öröm s fájdalom közt áldott,
Csak áldott és csak imádozt!

Biztattál, hogy elfeledlek,
S lásd, te vagy az, a ki feled,
Megtagadtad, kikaczagod,
Ki érted úgy megszenvedett,
Ugy szenvedett, s úgy szeretett!

K.

Hogy kértem én meg a feleségem kezét?

Mintegy 5 esztendeje, hogy mint kész dr. aleopatha telepedtem le felső Magyarország legszebb városában, nagy reményekkel a jövő iránt, melyek — mint cigánykóvács fuvóját a beleszorult levegő — dagasztották koblemet.

Tehát már akkor dr. voltam, s úgy irtam nevemet, hogy dr. Szkala Alfréd.

Szerencsés voltam egész életemben. Epen nem esdálkoztam hát, hogy rövid idő alatt keresett doktor lettem a Hernád völgyén.

Hetedik gyerek voltam. Tehát már születésemkor is szerencsés, hogy egygyel előbb vagy később nem születtem.

Hat éves koromban még három testvérem élt. A legnagyobb kilenez éves. Ekkor közinkbe csap a kanyaró, tüdő-gümőkórral, s elragadja mellőlem mind a harmat. En szerencsésen átestem a bajon. Apám azt mondta, hogy rossz pénz nem vesz el.

Az eset kissé keserűséggel töltött el. Különösen Gyurit sajnálom. Kit fogok már most megtépzni? Antalt meg Gábort nem mertem bántani, mert akkor én huztam a rövidebbet.

Azonban keserűségemben csakhamar utólért a vigasztalás egy kis nővér képében. Akkor jobban szerettem volna, ha ő is fiú lesz; de később, midőn a gymnasiumba kerültem, áldottam Istenemet, hogy Zsuzsika húgom, leány lett. Jaj! de sokszor meg is csókoltam, valahányszor csak egy tepertős pogácsát a szájamhoz vittem, mindig azt

képzeltém, hogy most őt, Zsuzsika húgomat, az ő piros ajkát csókolom meg. Olyan szép pirosra tudta ő azt sütni! Azaz tudja még most is. Mert ez az áldott jó Zsuzsika húgom itt van most is velem, vagy jobban mondva most már velünk.

Itt volt akkor is, mikor annyi gyötrelmes, de nem épen szerencsétlen vizsga után — hetedik gyerek vagyok! — doktori diplomával kezemben, itt helyben letelepedtem.

Epen azon helyen ül az ablak mellett, ahol akkor ült, mikor Margitot először meglátta. Csak hogy akkor még nem rángatták Zsuzsika némit két oldalról is! Szép esendesen varrogatott, s nem szólt egy szót sem. — Pedig ezt nem épen helyesen eselekedte. Csak mikor harmad-negyednap is látta Margitot az ablak előtt elmenni, ugyanabban az órában, akkor kezdett íranta érdeklődni. S mivel én voltam hozzá legközelebb, tőlem kérdezte meg, ki lehet az a kis leány, ki mindennap reggel erre jár?

Persze hogy én sem ismertem, s így nem elégíthettem ki Zsuzsika kíváncsiságát; de megígértem, hogy utána járok, s megtudom, ki lehet?

Könnyű volt megigérni! . . . Kérdezősködtem fűtől-fűtől, úton útféle: nem ismerik-e azt a kis lányt, ki minden reggel 8 óraker az én ablakom előtt szokott elmenni? A zárdába jár. (Ennyit már kilestem.) Bizonyosan varni vagy szabni tanul, mert kis kézi kosarában rendszeren félig megvarrt ruhadarabokat visz?

— A zárdába legalább is harmincz kis leány jár, s közülök legkevesebb 20, a te ablakod előtt, mindenik ilyen félig kész ruhával — volt a rendes válasz. — Ennyiből is nem ismerhetjük? . . .

— Nohát, hogy többet is mondjak, ez szöke!
— A husz közül tiz!
— Szóval, ti sem tudtok semmit! Zsuzsika kíváncsisághozhatik tovább.

De megtudom, ki legyen ő? Meg! . . . minden áron. Mikor a zárdába ment, mikor a zárdából jött, a kapu előtt vártam, hogy megkérdézzem őt magát.

Nem mertem! . . . Hátha megharagszik?
De mégis bosszantott! Még ily sok utánjárásba semmi dolgom sem került.

Bosszuságomban még azt is elfelejtettem, hogy hetedik gyerek vagyok, és ha eddig sikerült minden terem, miért hiúsulna meg épen ez?

Másnap türelmetlenül vártam a zárdá kapujának kinyitását, s a mint Margitot megpillantottam, rögtön felé

tartottam, s minden a tánczórán tanult ügyességemet összeszedve, mély főhajtással üdvözöltem és hogy kilétem is igazolva legyen előtte, bemutattam magamat: dr. Szkala Alfréd, szemész, sebész, szülész, fül- és belgyógyász stb.

— Örülök! felel rá, fülig elpirulva.
— Megengedi, hogy hazakisérjem?
— Szivesen!

Es én elkísértem a kapuig. Ide érve, Margit hirtelen beszökött; de én másnap-harmadnap megint megvártam, megint hazakisértem.

Mit beszéltem neki s mit mondott ő nekem? nem tudom; csak annyit, hogy Potinszki Margitnak hívják, hogy még egy évig a zárdába fog járni; tehát, hogy még bakfisch.

De hát ez engem épen nem alterált. Ert szerettem Margitot; szerettem lelkem összes hevével, mint hajdan a tepertős pogácsát.

Szegény megboldogult apám mindig azt mondta, hogy bizony soha meg nem élek a magam emberségéből, ha csak más valaki nem lesz mellettem, a ki értem is beszélni fog. De hát én Istenem! tehetek én arról, hogy az emberek annyit beszélnek, hogy én ráms soha sem kerül a sor. Mert tessék elhinni, beszélnek én anynyit, hogy csak győznék hallgatni, de hát csak meg kell az embernek gondolni, hogy mit akar mondani. Az emberek halátlanak. Miért kezdenek más tárgyat addig, míg én is el nem mondom a magam véleményét?

Igy én, bár hova mentem is, mindenütt hálás hallgató voltam, ha volt kit hallgatni, különben mély esend, úgy megszoktam a hallgatást.

De azért ez korántsem bizonyít a mellett, hogy én kedves ember ne lettem volna; sőt bármerre mentem, látszó nagy szivességgel fogadtak.

Az igazat megvallva, most sem vagyok még én tisztában afelől, hogy a mig Margit lovagja voltam, én mulattattam-e őt, vagy ő tartott engem szóval? . . . Es mégis — akár hiszi valaki, akár nem — midőn harmadszor kapujokhoz értünk, s ő már megfogta a kilincset, hogy most is hirtelen beosonjon — én bámulatos, szokatlan tűzzel kiáltottam utána: „Margit nagysád! csak még egy szót!”

Még mindig fogta a kilincset, de persze nem volt szándéka kinyitni a kaput, mig meg nem tudja, mit akarok. (Vajon tudott volna-e aludni, ha meg nem mondom? úgy eltűnődtem rajta!)

— No csak hamar, mert a papa megharagszik!

nevezem én a phylloxera e legveszedelmesebb fajanak, erről mondom én, hogy mind-nütt egyforma és pedig óriási pusztításokat képes véghez vinni. Mert forduljunk jobbra, forduljunk balra, tekintsünk kelet, tekintsünk nyugat felé, keressük fel a szalmás kunyhók, keressük az aranyban ezüstben csillogó paloták lakóit, mindenütt a divat öldről munkájának véres áldozatai tűnnek szemünk elé. A mi a szegény napszámosnak elveszi kenyerét, a mi a Darius kínésével bíró ösök birtokán megpendíti a dobót, az első sorban itt és amott nem más, mint a meggondolatlan könnyelműségéből származó divat utáni futkározás. Nem mondom én, hogy maradjunk a szép iránt közönyösek, érzéketlenek, de ne is vigyük azt túlságba, ahol az már csaknem undorító és felesleges. Fejlesszük a szépet erónkhöz mérten, de tartsuk szem előtt ezt az igazi magyar közmondást: „addig nyujtódzál, a meddig a takaród ér.”

Meghallgathatja ezt épen úgy az az elsőrendű magán, mint megértheti az az egyszerű napszámos. Követni kellene ezt, a haza legnagyobb urának épen úgy, mint annak, ki koldusbotra támaszkodva keresi napi kenyerét, ha azt akarnók, hogy a haza virágozzék, s mi boldog megelégedett gyermekei lehessünk a hazának. Mert tapasztalati tények igazolják e szomorú valót, hogy a legközelebb lefolyt 50 év alatt hazánk nagy birtokosainak több mint 10%-át tette tönkre a divat okozta könnyelmű költségek!

De egészségi szempontból is határozottan elítélendő a divat hajhászás.

Tekintsük a női öltözköket! Vannak azok közt olyanok, melyek az emberi test legnemesebb részét, a tüdőt és szívet támadják meg. Akadályozzák a vérkeringést, ahol pedig vérkeringés nincsen, ott nincsen élet, s ha van ahoz hasonló, az nem más, mint az élet paródiaja. Es így, — tudva ezt — akadna-e valaki, aki az ilyen divatot hasznosnak és szükségesnek merné állítani?

Vannak olyanok, kik azt állítják, hogy az ilyen divat bizonyos csint és sudar termetet kölcsönöz. Jaj neked hazám, ha már a te gyermeked előtt előbb való a hiúság kölcsönözte merteséges termet, mint az egészség!

Nézd csak a büszke tölgyet, támasz nélkül nyulik a barna felhőkig, s ha megtörténik is, hogy a kíméletlen zápor tövében kiesarjunk, de a napfény soha el nem hervasztja. — Várhatjuk-e, hogy az a virág új ágat hajt, mely ha a nap rá süt, megsárgul, elszárad és elenyészik? . . . Soha! Mit az említett tölgy földben maradt gyökere új ágat hajt, e hajtás méltó gyermeke lesz a büszke anyának! Mit ér az, ha az ajtó és ablak ssük nyílásain keresztül, csak orvosságképen élvezhetjük az emberiség számára teremtett tiszta levegőt. Az az ember, ki rabja s ez által beteg a divatnak, olyan mint a növény virág nélkül, vagy a virág illat nélkül. Gondoljunk meg hát, hogy milyen óriási károkat okoz a divat, és pusztítsuk e phylloxerát!

Nem neked szólok emberbarátom, kit a világ ferdéségeinek a magával ragadott, ki szebbnek látod a nőt, ha a divat változatai magára aggatva, a szabadkézi művészi rajz mesterességét arczán elég ügyesen ugyan, de egészen észszerületlenül alkalmazva, ha beteg gyermekeket talán nem egészen tiszta erkölcsű dajkára bízva, estétől reggelig inkább járja a „keringőt”, — mintha dajkái karjaira véve, emlíneik édes gyümölesével táplálna élete hajtását, mintha odalopdózza alvó gyermeke bölcsőjéhez, édes esőkökat lopva mosolygó arczára, összetett kezekkel kéri Istent, hogy fejlesszen szép virágot, kinyílt rózsát, az alvó résabimbóból. Nem is neked hiú nő, ki boldogabbnak érzed magad, ha egy kopott magánas megcsókolja kesztyűs kezét, mint a mikor mosolygó gyermeked az első esőkökat hinti ajkaidra, a ki fel sem veszed, hogy gyermeked legelső esőkjá, a dajka ajkain ragyog. Hanem hozzád szólok, igazi férfi, ki fiad-ból becsületes, munkás, takarékos férjet, jellemes és igaz

— Tyhű! a papa! . . . Igaz, ilyen is van . . . Összeszedve minden ékesen szóló tehetségemet, nagy pathósszal előadom még otthon kikanyarított dietiómat, — Margit azóta megtalálta — s a mely — most tudom már — cunyre szorult össze a kapunál: „akar-e feleségem lenni? . . . Igen, vagy nem? . . .”

Es jaj, milyen hatása lett? . . . Margit az ajtót sarkig vágva, mintha forgószél kapta volna fel, berepült az udvarra.

En meg sajtátva ott maradtam a nyitott kapu előtt, olyanformán, mint az oláhok, mikor Szent Pál hátát mutatta meg nekik.

No hetedik gyerek! Ez jól sült! . . . Érezted már a csapások súlyát? Se holt, se eleven nem voltam; de inkább azt gondoltam, hogy meghaltam.

Egyszer csak, mintha szakadozni kezdett volna a sirbolt felettem, látom, hogy Margit megragadja a veranda oszlopát, s ott marad, a forgószél meg nagy zúgással tova száguld.

De a forgószél zúgásán keresztül — még ha orkán lett volna is — meghallottam én most a Margit hangját, pedig ő is csak egy szót egyetlen egy rövid szót mondott: „Igen!”

A világ összes zeneművésze szedje össze minden tudományát, minden fantáziáját s így állítsanak elő összesen egy accordot: blikirit lesz az ahoz képest, a hogy az az egyetlen szó az én fülembé esengett. A menyeyei hurrík dala szebb-e vajon? . . . Még a hívő muzulmánok sem igen! . . . Nem hiszem!

Ilyen szerencse! ilyen szerencse! Most folytassuk, míg meleg, míg Margitnak is kedve van hallgatni. Még most ott van, ott tartja az oszlopot.

Innen azonban még nem kiabálhatok oda; legalább közelebb kéne menni . . . De hátha kutya is van az udvarban! . . . Isten ments, vele is megismerkedni!

Jó lesz tehát megfogni az ajtót, hogy ha talán beszédemre épen nem óhajtott felelet jönné amaz ismeretlen hatalom részéről, csak spanyol falon keresztül beszélgethessünk egymással.

Igy! most már biztosítva vagyok.

Hogy is kezdjem csak? . . . Valami szépen kellene tudtára adnom Margitnak, hogy a papájától is meg akarom kezét kérni, még pedig holnap.

— Mondja meg a papájának, hogy holnap 11 órakor eljövök. Maga is itthon legyen! (Vége köv.)

hazafit, leánydóbbol igazi anyát és honleányt akarsz nevelni. Hozzad kedves nő, ki repeső szíved várod, mikor hangzik el gyermeked ajkáról, hogy: „apa, anya.” Hozzátok szerető férj és hű feleség, hozzátok szólok, hogy örizzétek meg gyermeketeiket, az ifjú lelket oly könnyen törbe ejtő divat mámorának ingerétől. Mert nem abban áll az igazi magyar műveltség, hogy valaki frakkot, klakkot viseljen, nem is abban, hogy „jó napot” bucsú köszönést mondjunk, nem is abban, hogy a divatnak hódoljunk egészségünk kockáira tételével, hogy miben, alkalomilag részletezem.

Fejlesszük hát a szépet, de ne vigyük azt túlságba. fogadjuk el a divatot ha az nem fényűzés s az egészségnek ártalmára nincs. De ha olyan divattal találkozunk, mint a mai, a mely hasonlít a délibábhöz, lépve visz bennünket s csak akkor vesszük észre, hogy csatlakozunk, mikor már annyira elfáradtunk, hogy utunkat nem vagyunk képesek tovább folytatni, — ne hunyjuk be szemünket, fogjunk hozzá teljes erőnkkel és pusztítsuk el a társadalmunk gyökerén rágódó átkos férget.

Vályvölgyi.

Közöljük lapunk barátjának e cikkéért egész terjedelmében, nem mintha az abban foglaltak teljesen egyeznének a mi nézeteinkkel, mert ma már legalább is túlhaladott álláspont ily szempontokból, illetve ily alapon kikelni a divat ellen, hanem inkább azért, hogy kellő határok között olvasóink is szóljanak hozzá a dolog érdeméhez, s aztán így tisztázzuk az eszméket. Szerk.

Stubnya fürdőből.

1888. július hó végén.

Természeti szépségeiben oly gazdagon megáldott magyar hazánk egyik bájos részlete, a kis Turóc megye. Ki ne tanulta volna iskolás gyermekkorában, hogy olyan, mint egy magas hegyek által kerített kert. A Kis- és Nagy-Tatra közt élesen elterülő hullámos feltérés az egész megye, melyet a Turóc folyó öntöz s a magyar államvasut nyújtózkodik rajta végig. A ki csak egy kis érzékkel bír a természet szépségei iránt, lehetetlen, hogy ne lelkesüljön, ha e kies vidéken áthalad, hol a pázsitos mezők s hullámzó vetések élénk zöld színökkel fenyőrködtek a szemet, kedves ellentétben a sötét gyönyessel koszorúzott hegyekkel, melyek sziklás csúcsaikkal az ide-oda lengő fellegekkel látszanak kaczerkódní, a mint leszállanak egyik-másik oromra megpihenni, elborítván ezikk-czakkos sziklák üregeit, hol a kedves kis erdei tündérek élik titokteljes boldog világukat.

E regényes vidéken, annak egyik egészen sik részén, mintegy 700 méter magasságban a tenger színe felett, fekszik az ujjban egyre nagyobb felvirágzásnak induló stubnyai fürdő, melyről egyet-mást elmondani e lapok szives olvasóinak alkalmat veszek magamnak, ha ugyan szivesek lesznek azt elolvasni!

A mint jékora kiterjedős parkja lombos hárs- és gesztenyefáinak hűs árnyékában sétálgatva, balsamos illatu levegőjét élvezem. önkénytelenül is eszembe jut a rimaszombati kedves „Szechenyi-kert”, mely mindazt, a mit szerencsés fürdőzők távol otthonuktól drága pénzen élveznek, tőle telhetőleg igyekszik pótolni azoknak, kik e szerencsében nem osztozhatnak! Hisz kicsinyben, szűkre szorított téren és mértben majdnem minden meg van ott, a mi fürdőben feltalálható. Mert manapság a fürdők nemcsak gyógyhelyek, hanem egyre nagyobb mértékben élvezeti helyek is, melyek ép úgy jönnek divatba, mint a ruha s más fényűzési cikkek.

Stubnya azonban nem ily divatos, élvezeti fürdő, esendes, nem nagy igényű, de annál áldásosabb, valódi gyógyhely. 56 C. fokú kénes hévize kitűnő hatású, kőszvény s csúszos bántalmak ellen. Bizonyára sokan emlékeznek rá hálásan vissza, kik ilyenmű szenvedéseikre itt gyógyulást, vagy legalább enyhülést nyertek. Használják áldot vizét már századok óta. Hazánk történelméből tudjuk, hogy már kétszáz év előtt a felvidék magyar nemességének kedves nyaralója volt, különösen az akkor is gyakori kőszvényeseknek. Azt is tudjuk, hogy a gyászos kimeneteli Wesselényi-fele összeszűrés szálai is elvezetnek ide az 1666-ik év nyarán, midőn annak feje, a murányi hős, már ekkor szintén kőszvényes öreg ur, itt találkozott főuri elégületlen társaival, talán elkísérve neje, a híres „Murányi Vénus” által is, kire azonban már ekkor aligha illett ez a név.

Stubnya emelésére jelenlegi tulajdonosa, Kőrömcz-bánya városa, ujjában sokat áldozott. Nehány év előtt díszes, új fürdőházat s kényelmes, kétemeletes lakóházat emeltetett, mely modern stíljával s a mai kor igényeinek megfelelően éles ellentétben áll, a vele szomszédos ódon épületekkel. A parkot is tetemesen nagyobbították, de az új rész fái még kicsinyek arra, hogy alattuk hűs árnyékok élvezhetnénk. legújabb része pedig teljesen apró fenyőköl áll, mely valamikor majd bizonyosan a park legkellemesebb részét fogja képezni. A mi berendezését illeti, az igazán izléses s kedvesen változatosá teszi a keresztülömlő patak esinos hidaeskaival, a locsogó szökőkutak, a sűrűn alkalmazott lugasok, melyek ábrándos felhomálya csalogatva készlet a betérésre.

A parkot elhagyva, annak délkeleti végéhez legközelebb érjük a Nagy-Fátra hegyespart oldalain emelkedő fenyveseket, melyekbe kellemes kirándulások tesznek az éptágyú vendégek s az ottani juhászablat élvezhetik a zsendiczét annak kedvelői. A kilátás innen mindenfelé gyönyörű/regényes. A hullámos Turóc-völgyön közel s távolban, sűrűn emelkednek a falvak sugar tornyai a magasba, míg a háttérben köröskörül sötétkék hegytömbök zárják el a látó határt.

De mindamellett, hogy mint mondtam, Stubnya kiválóan gyógyhely, mint már az eddigiekből is látható, találhat a vendég itt is elég kellemes szórakozást s élvezetet. Természetes, hogy a fürdővendéget köti a fürdés ideje, a meghatározott életmód, s így napjai az egyformaság unalmas jellegét öltik magukra, s a főlévezetet a séta és friss levegő, zene és társalgás nyújtja. A park már a reggeli órákban, a fürdés után, csakhamar benépesül. Nők, férfiak, ifjak, öregek, vegyest csoportokban s egyenként megkezdik a járás-kelést, a könnyed járásuk mellett itt természetesen számosan vannak, kiknek egy, sőt két erős bot a támaszuk, vagy a kiket tolokocsin továbbítanak. 11 óra felé megszólalnak a kőrömczi zenekar hangjai s belevágyóznak a falevelek szél- okozta susogásába, a sétálók lábdobogása s beszélgetésébe. Majd 12 órakor a jó étvágy csakhamar mindenkit be-

hajt a tágas étterembe, a zenekar is ott folytatja munkáját, miközben ki-ki boldogan élvezi a konyha adományait, melyekkel általában meg lehetünk elégedve s az árak sem nyujthatnak panaszra okot.

Délután 3 óra tájban megelénkül a park, mely élénkég 6—7 óra felé éri el tetőpontját, midőn ismét a zenekar méla, majd vig dalaiban gyönyörködhetünk. Majd eljő a vacsora, aztán leszáll a sötét éj, az egész fürdőre esend és nyugalom borul, csak a park fái folytatják susogó zenéjüket.

De mennyivel élénkebb e kép, ha beköszönt a vasárnap, vagy egyéb ünnep! Ez az egész fürdőt kiközlenti a rendes köznapi egyhangúság kerékvágásából. Rendes szép számmal sereglik össze a közeli vidék üdülői s mulatni vágyó közönsége, főleg az „arany ifúság”. Különösen Kőrömcz- és Turóc megye közönsége ad itt egymásnak a nyári mulatságokra találkat. Az államvasutak igazgatósága készséggel engedélyezte e célból a vasárnapi különvonatot Kőrömczről ide, s mind Kőrömcz, mind Turóc-Sz.-Mártontól az egész évadon át olcsóbb fűzetjegyek használatát. Az állomás pedig a fürdőtől alig 10—15 percznyi távolságban van, kényelmes sétatábon számítva ez időt.

Igy könnyű s olcsó közlekedés mellett vasárnaponként vidám „muri” s többnyire táncz rí-sztja el a köznapok egyhangúságát. Legnépesebb s legsikerültebb volt e mulatságok közt, az itt is hagyományos Anna-bál, f. hó 29-én.

A fürdővendégek száma már is meghaladja a 200 at, kik között számosan fáradtak messze földről ide, bár számosan vannak olyanok is, kik inkább utazási célt tűzvé maguk elé, pár napi tartózkodás után nyújj s tán több élvezetet nyujtó vidékre sietnek. A kitűnőbb itt volt, vagy még itt levő vendégek közül felemlitem a következőket: gróf Dessewffy Egyed, cs. kir. kamarás, Szentiványi Kázmér, Pongrácz Bálint. (Gömör-Jánosiból) földbirtokosok, Mersies, kir. curiai, Bradsoer, kir. itélő-táblai bírák (Budapestről), Kamasz Mátvás kanonok (Besztercebányáról), Martonffyné s Kendeffyné urnök (Gyulafehérvárról), stb.

Végül még sajnálattal kell említenem, hogy a f. havi időjárás épen nem kedvezett azoknak, kik itt gyógyulást s üdülést kerestek. Léven a hónapnak szinte kétharmad része oly esős, szeles és hűvös, hogy az ősz közepe is beillett volna. Volt azonban néhány oly kellemes, szép nap is, melyek kedvesen kárpótolják s feledtetik durezás testvéreiket.

—r—r—

Hírek és vegyesek.

Kinevezés. A nagyméltóságú vallás- és közoktatásiügyi miniszter, az áll. segélyezett rimaszombati egy. prot. főgymnásiumhoz: Kottasek Rudolf okleveles tanárjelöltet, a három évi próbaidő fentartása mellett, rendes tanárrá nevezte ki.

Esküvő. Káposztás József, helybeli jómódu iparos, f. hó 2-án esküdtött örök hű-éget Szlancsik Irma kisasszonynak. — Örök boldogság legyen a házasságban utitársuk.

Madách emléke. Balassa-Gyarmaton a napokban érdekes ülése volt a Madách emlékkövi bizottságnak. Szeitovszky János elnökölt s bejelentette, hogy az emlék ügy már előre haladt s hozzá láthatnak ahoz, hogy az „Ember tragodiaja” híres költőjének arczképét Nógrádmegye székháza számára megfestessék. Minthogy azonban a begyűlt összegből 2000 forintot adakoztak alapítványi tőke gyanánt félre tenni, az arczkép festésére 1000 ft maradt. A nagy költő arczképének festésére Benezur Gyula hírneves festőművész szollitattik fel, az arczkép ünnepélyes leleplezés alkalomával, az ünnepi óda megírására pedig Pajor István fog felszollitattni.

Losonczi állomásozó „báró Páreker” névű viselő 25-ik gyalog ezred az idei Iglo és Löese környékén megtartandó hadgyakorlatokhoz vonulva folyó évi augusztus 8-án Losoncziól elindul és következőképen veszi utját: 8-án Rimaszombati, 9-én Tornaliya, 10-én Pelsőcz, 11 és 12-én Rozsnyó, 13-án Nagy-Huilecz, 14-én Iglo. Az ezred körülbelüli létszáma: 3 törzstiszt, 32 főtiszt és tiszthelyettes 560 legényből és 16 lóbol fog állani.

Időjárásunk kezd ismét szeszélyeskedni. Lapunk mult számát épen szerencsésen befejeztük, midőn egy felső szótat haragosan adott jelt a nyomás megkezdésére. Elsötétült minden, iszonyu dörgés, és villámlás reszketette meg a levegőt, megnyiták az ég esatornáit s ömlött az Isten áldása — átkkal, hatalmas jéggel, vegyest. Méltó számalommal szemléltük nagy kirándulásról hazatérő tűzereinket, kikről csak úgy esurgott a víz, mi azonban épen nem akadályozta a lelkes harezfiakat abban, hogy az uniformis iránt bevülő konyhai nymphák számalmas mosolyára egy-egy büszke kacintással s néhány vigasztaló szóval feleljenek. — E héten egy-két napi türhetlen hőség után ismét lehűlt a levegő annyira, hogy már a felöltők után kívánczunk. Mi csak eltűrjük valahogy e változásokat, de a hűvös északon fürdőzők aligha köszönnek meg az idő szeszélyességét.

Nem kedves emlékekkel távozott körünköl Szakáll, a hírneves magyar Shakspeare-Molière recitátor. Meg kellett érnie neki, a hazai sajtó és közönség mindenhol és mindenha egyaránt tömjenezett kegyencének azt a csufaságot, hogy Rimaszombati a „Három Rózsa” nagytermében 14 tagból álló hallgatóság előtt kellett előadást tartania. Nagyon természetes, hogy sikerült előadást nem várhattunk az ilyen situációhoz nem szokott művésztől, ki is aztán a jelen voltak kíváncsághoz képest csupán az érdekesebb részletekre szorítkozott. Hallottuk Petőfi „Örült”-jének igazán átérzett előadását; a „Beteg és az orvosok”, valamint Petőfi „Utolsó alamizsnájá”-nak elszavalása nagy műlévezetet nyujtott a csekély számu hallgatóságának. Shakespeare „III Richard király”-nak Anna hereznővel nagy jelenete, és a másik recitáció: Schiller „Haramiak”-jából Moor Ferencz nagy jelenete rendkívüli erőt és igen nagy színező képességet kívánnak. A kitűnő recitátor igen jól megfelelt a kíváncságnak. Sajnos, hogy közönségünk, mely a „műértő” és „müpartoló” ezimre igényt tart, érthetetlen közönynyel zárkózik el az igazi műlévezet elől. Valóban nem találunk kellő epithetonokat a közöny e magas fokának kifejezésére és ostromzására. Majd elterjed jó hírünk!

Veszedelmes tűz pusztított a mult hó utolsó napján Löesön. A külvárosban egy nagy major gyűlt ki s csakhamar az egész lángra borult. A nagy hőség megközelíthetlenné tette az égő épületet, úgy, hogy annak

esakis lokalizálására lehetett gondolni, mi sikerült is, de sajnos, hogy nemesak 3 ökor, 2 sertés, nagyobb számú apró marha, de még két emberélet is áldozatul esett: egy csaplósnek anyósa és egy 11 éves fiacskája beuégte, csak reggel lehetett elszenesedett holt testüket feltalálni. — Azonkívül egy részvételt keltő baleset is fordult elő. A köztisztviseltek örvendő kir. törvényszéki elnök, Engelmayr József, ugyanis a tűzhöz sietve, a laktanya mellett elvonuló s az esővíznek levezetésére szolgáló nyílt csatornába esett és jelentékeny zúzódásokat szenvedett. Állapota nem veszélyes, de hosszabb ápolást igényel.

Panopticum. A nagy történelmi muzeum megnyílt, s szívesen konstatáljuk, hogy a pártolást megérdemli a buzgó tulajdonos, ki nem kímélve az óriási költségeket, melyekkel ilyen — még itt nem látott nagyszabású muzeum létrehozatala és fentartása egybe van kötve, igyekszik megnyerni a közönség teljes melegeződését. A meglepő szép csoportozatok tapintatos összeállítására, az egyes alakok megannyi nagyobb értékű képviselő constumeje, a külön kabinet mythologiai alakjainak plasztikai művészetének bámulatba ejtő szemlélet. Különösen szép csoportozatok: Rudolf egybekelése Stefániával, Mária Antónia királyné a börtönben, a keleti csoport, Leo pápa audien-tiája. A pleznai csata utáni nagy ambulancia mely csoportozatban kiemelkedik a szép román királynő alakja, a mint irgalmas nénei tisztét odadóan teljesíti; Stuart Mária kivégeztetése. Napoleon császár az auszterlitz táborban stb. stb. A másik helyiségben lázasan folyik a munka. Igen szép képe tárul elénk a mindennapi fárasztó munkálkodásnak. Itt a szörnyű bányamunka, ott a görnyesztő asztalosmunka, amott a kovácsműhely és a vashámor buzgó napszámosai láthatók majd mint egy szórakoztatásul szolgáló és csepürágó szemlélyvesztők jól imitált erőlködéseit, egész elbűnítik a fejet szakadatlan nyüzsgésükkel. Városunkban alig van már valaki, ki ne gyönyörködött volna a panopticum látványosságában, felhívjuk vidéki olvasóink figyelmét is e nem mindennapi érdekesség megtekintésére.

Az ajnácskői gyógyfürdő idényének méltó koronáját képezte a múlt hó 29-én lezajlott Anna-bál. Találkozott ott egymásnak a megye haute-volée-je. s mulatott fesztellenül, kedélyesen, jó zene mellett. Az arany ifjuság, a késő reggeli órákig áldozott kitartó hévvel Terpsichore oltárára. A mulatság létesítése körül dí-eséreire méltó buzgalmat fejtett ki a főrendező. ifj. Almásky Arthur gróf, ki épen nem lehet azon sokasos panaszkok felmerüléséről, melyek ilyen fürdői mulatságok alkalmával elkerülhetlenek. Szó sincs róla, valami nagy kényelmet nem igen találhatott a díszes közönség, de hát a fürdő tulajdonosát, Kemény Gábor bárót úgy látszik, ez idei hasznos gyöngélkeése akadályozza, a fürdő nagyobb gondozásában, a bérlő pedig nélküle édeskeveset tehet. — A mulatságon jelen volt nagyszámú szépeket azonban — hála a rendezőség ügyességének — nem igen alterálják az apróbb keletlenességek, melyeket a kényelem hiánya okozott. A jelen volt díszes hölgykoszorúból következőket sikerült feljegyeznünk: Bornemisza Anna, Dapsy Aranka, Ebeeky Róza és Anna, Glöz Maresa, Gundelfingen Martha, Ivády Margit, Kovács Mariska, Madarassy Vilma, Moesáry Helén, Török Sári, Vajda Ilona és Róza; Ziborszky Róza stb. kisaszszonyokat, továbbá Biró Bertalané, Bornemisza Lászlóné, özv. Bakóné, Drizsnyay Béláné, Ebeeky Elekéné, Glöz Norbertné, Gundelfingen Lucziánné, Horváthné, Madarassy Dezsóné, Malatinszky Györgyné, özv. Moesáryné, Szentmiklóssy Istvánné, Török Bilintné, Ziborszky Györgyné urókat stb.

A „Tompaszobor“ majális. mely a helybeli kereskedő ifjak által rendezve, július hó 29-én tartott meg, erkölcsi siker tekintetében a sikerültebbek közé sorozható, a mi azonban az anyagi sikert illeti, ez, az otthonmaradt és várt közönség legnagyobb részének részvétele nélkül tört meg, mit fogva tartott a hideg közöny, mely ez alkalommal másfelé terelte a szíveket a szent ügy nemes céljától, melynek megvalósulása érdekében valóban páratlan magatartást tanúsított a rendező bizottság. A kör, hol a fiatalság lejtett, mely más alkalommal a természet egyszerű pompáját állította elénk, ez alkalommal a lampiónok színes világításával volt átszöve, a bejáratnál a nemzeti tricolorral. A jobbra, balra eső tért kétfős padsorok foglalták el, melyek sajnos, ez alkalommal gazdátlanul állottak, itt-ott biztosítva a kicsiny, de díszes közönségnek kényelmet, kik bizonyára jól mulattak s szép emléket vittek otthonukba a szerény, de emlékezetes nyári mulatságról, mely esteli 10 órakor ért véget. Ami a jövedelmet illeti. — ha ugyan lehet erről szó, — édes kevés. Mi a „Tompaszobor“ alapítókéjének gyarapítására szolgáló adókövetkező felülfizetők adománya: Diekmán testvérek 1 frt 40 kr. Vidovitsné 1 frt 40 kr. Löwi Sándor 1 frt. Stech Kálmán 1 frt. Ujházy Lajos 70 kr. Turesányi Ferencz 70 kr. Baksay József 70 kr. Lengyel Sámuel 70 kr. Heks Jakab 70 kr. Miskolezy István 70 kr. Juhász László 70 kr. Kandra N. 60 kr. Vályi Ferencz 60 kr. Kluk József 50 kr. Engel Adolfné 40 kr. Braun Zsigmond 40 kr. Hollósy Józsefné 30 kr. Csillag Mór 20 kr. Apfelbaum N. 20 kr. Somogyi N. 20 kr. Adam Ötmár 20 kr. Blumenthal N. 20 kr. N. N. 20 kr. Greiner Jakab 20 kr. Rakottyai Danó 20 kr. Gazda Pál 20 kr. N. N. 20 kr. Komlóssy István 20 kr. Vajda István 20 kr. Mihályi Lajos 10 kr. Marikovszky István 10 kr. S ez összesen 15 frt 10 krt tesz ki, melyért is fogadják a t. kereskedő ifjuság a szoborbizottságnak köszönetét.

Rendőrségünk figyelmébe ajánljuk, hogy a Temető-utca alatt végighúzó esatorna tisztításakor több gondal járjanak el. — E héten is kinyitogatták a nyílt utczára szolgáló elzáró fedeleket, s minden figyelmeztető jel nélkül, egész napon át tárva hagyták. — Miután pedig akadnak nálunk is, kik gondolkodó fővel járnak, megdöbbenhetik, hogy a csatornába lezuhannak, a mint már egyszer meg is történt. Az ilyen bajnak könnyen elejét vehetjük.

CSARNOK.

A csillagos ég.

— Irta: Sárváry Ferencz. —
(Folytatás.)

A bolygórendszerben a Jupiter után, a mi szomszéd bolygónk, t. i. a „Mars“ következnek; mielőtt azonban ennek leírásához fogunk, nem hagyhatjuk meg figyelmen kívül azokat az apró bolygókat, melyek a termé-

szettudások véleménye szerint nem egyebek, mint a valaha a Jupiter és Mars közötti térben keringett óná'ó nagy bolygónak széjjelpattant darabjai.

E többek által bolygódoknak elnevezett apró égitestek létezéséről csak a legújabb idő óta tudunk.

A Mars és Jupiter között keringő bolygódok elsőjét, egy Pirzi nevű palermói csillagász fedezte fel és Ceres-nek keresztelte azt, e felfedezést pár év múlva újabbak követték, s a kutatások eredményeképp ma már az általunk ismert bolygódok száma, a százat is meghaladja.

A bolygódok legnagyobbikának, t. i. a Vestának átmérője, mindössze 58 mfd, legkisebbikének pedig 3 mfd: szinte hihetetlen, hogy az ilyen kis tömeg is önálló léttel bír, a nagy mindenség óriási csillagjai között.

A bolygódokat elhagyva s még jobban közeledve a nap felé, a mi szomszéd bolygónkra a „Mars“ra bukkanunk, melynek alkotása egészen a mi földünk természetére vall.

A rajta már élesebben kivethető foltokból ugyanis bátran következtethetjük, hogy e bolygót légkör veszi körül, a foltok egyik-másikának zöld színe pedig nem ok nélkül ad azon föltevésre alkalmat, hogy a Marsban növényzet is díszlik, míg gömbföületének sarkainál észlelhető fehér foltjai, teljes joggal emlékeztetnek a mi földünk hó és jégborította sarkaira.

A pályasebességet illetőleg sem nagyon különbözik a Mars a mi földünkötől, mert bár igaz, hogy nap körüli útját a mi naptárunk szerinti 2 esztendő alatt végzi, de nem szabad felednünk azt sem, hogy ez idő alatt — nagyobb távolságban levén a naptól — egyszersmint két akkora pályát is fut be, mint földünk.

A nappalok és éjjelek változása végül csaknem földünkével egyenlő, a mennyiben a Mars tengelye körül csak mintegy $\frac{3}{4}$ órával hosszabb ideig fordul meg.

Tárgyamtól térnek el, ha a naprendszerben a többi bolygók egyenrangú társával a „Föld“-del behatóbban foglalkoznánk e helyütt, mint a mennyit róla, mint bolygóról tudnunk majdnem elengedhetlenül szükséges.

Földünk bolygói természete az, mely nekünk szerves lényeknek minden tekintetben irányadóul van hivatva szolgálni.

Míg ugyanis átmérőjével szoros viszonyban álló felülete minden rajta élő lénynek határát szabja meg, — addig köbtartalma, sűrűsége s az ezekkel szoros viszonyban álló központi vonzása, a mi súlyainknak végoka és alapja.

Nap körüli útja a mi naptári évünket, — tengelye körül tett minden egyes fordulása, egy-egy nappalunkat s éjjelünket okozza.

Földünk átmérője 1719 mfd.*) Ha valamely gömb átmérőjét ismerjük, könnyen kiszámíthatjuk a gömb felületét és térfogatát, mely számítás eredményeképp látni fogjuk, hogy földünk felülete a 9 millió négyszög mértföldet, köbtartalma pedig a 2650 millió köbmértföldet haladja meg.

Nap körüli útját a föld 365 nap, 5 óra, 48 első- és 51 másodperc alatt futja be, mely matematikai pontossággal kiszámított időtartamot nevezzük mi egy esztendőnek; saját tengelye körül pedig 24 óra alatt fordul meg, mindannyiszor hol egyik, hol a másik oldalát téve ki a nap éltető fényének és melegének.

Elhagyva földünket s tovább folytatva utunkat a nap irányában, még két bolygó csillag tűnik szemünkbe, n. m. a „Venus“ és a „Mercur.“ Mindkét bolygó gyönyörű fényéről ismeretes. A napnak roppant fénye, a tőle kis távolságon levő két bolygót ugyanis annyira tündöklővé varázsolja, hogy az állócsillagok mellettük halványabb szímben látszanak ragyogni.

A Mercur nevű bolygó különös alkotására az a körülmény mutat, hogy míg nagysága földünkénél sokkal esekélyebb addig hegyeinek magassága, a mi legnagyobb hegyeinkkel szemben is óriási.

Nap körüli pályáját a bolygórendszer központjához legközelebb eső Mercur 88 nap alatt, míg a Venus 224 nap alatt teszi meg.

A Venus bolygócsillagot távesövön át nézve, hasonlóan a mi holdunkhoz, hol sarló, hol teli, majd ismét D alakban látjuk. Különben e csillag az, melyet az összes bolygónk közt a legjobban kedvelünk.

Ha napfelkelte előtt pillantjuk meg, róla szoktuk mondani, hogy fölkel már a hajnali csillag, s róla daloljuk naplenyugtakor:

„Feljött már az esthajnali csillag,
Az a kis lány“ stb. . . .

Nevezetes tüemény a csillagászokra nézve, a Venus bolygónak naptányérja előtti elvonulása, mint a mely tüemény időtartamából, a napnak tőlünk való távolság számítható a legnagyobb pontossággal ki.

Eljutva most már a Kopernikus-féle bolygórendszer hatalmas központjához, a naphoz, vizsgáljassuk őt meg közelebről s foglalkozunk vele kissé bővebben, már csak azért is, mert a napnak ismeretével, az állócsillagokról is fogalmat szerezhethetünk.

A nap ugyanis nem egyéb, mint egy állócsillag.

Ismételtem: állócsillag, a mennyiben azon látszólagos mozgást, melyet az égbolton naponként szemlélhetünk — mint csupán látszólagos mozgás — figyelembe semmi esetre sem jöhet, lévén e tüemény egyszerű oka azon körülmény, hogy földünk saját tengelye körül forog.

De állócsillag azon tényleges iszonyu pályasebesség daczára is, melyet a nap, az égitesteknek reá gyakorolt vonzása következtében végez. E vonzás a napot — Herschel szerint — az u. n. Hercules csillagzat felé kényszeríti futni, mely pályafutással karöltve a nap — mint bármely bolygó — természetesen saját tengelye körül is forog.

A pályasebességet Mädlér csillagász igen nagyra becsüli, szerinte ugyanis a nap, egyetlenegy másodperc alatt hét mértföldnyi utat fut be a világűrben; s keringésének ideje azon csillag körül, melylyel szemben a nap mintegy bolygó szerepére van utalva — szerinte kerek 22 millió évig tartana.

Iszonyu idő, — de mily esekély a végtelenséghez! S hátha még föltessük, hogy a nap nem első keringését teszi a Hercules csillagzat körül!

A napnak pályájáról egyébként szemlátomást is szerezhethetünk meggyőződést; ha ugyanis naplenyugtá után egy állócsillagot veszünk fel s naponként figyelmesen

*) Egy földrajzi mértföldet, 4 angol mfd-dal véve egyenlőnek.

szemléljük annak a naptól való távolságát, — mihamar tapasztalni fogjuk, hogy a fölvetett csillag mindennap fölebb és fölebb fog az égbolton látszani, mint a megelőző napon.

Miért nevezzük tehát ez óriási pályafutása daczára is a napot állócsillagnak?

Mert e pályafutást földünk a nappal együtt, — azt az említett idő alatt pár ezerszer körül is futva — szintén megteszi; mert ugy kísérő bolygónk a napot ez utjában, mint a mely viszonyban végzi pályáját a föld körül a mi kis holdunk, annak nap körüli útjában.

Tehát bár a nap iszonyu pályasebességgel fut meg szabott útján keresztül, reánk nézve azért mozdulatlan az, mert e pályát vele együtt mi is megteszük; s hogy ez valóban így van, arról ki-ki tapasztalást szerezhethet egy mozgó járműn, pld. egy nagy gözhajón utazva, a midőn is daczára a hajó gyors haladásának, magát a járműt annak belsejében mozogni, illetve haladni még sem fogja látni.

A világűrben szüntelenül futva a nap, egyszersmint tengelye körül is forog, mely forgás ideje, a rajta távesövön át észlelhető foltoknak, nyugatról keletre történő haladásából igen könnyen számítható ki.

Ha ugyanis megfigyelésünk tárgyává tesszünk egy, a naptányérjának nyugati szélén előtűnő foltot, észlelni fogjuk, hogy annak a napkorongon keresztül tett útja, 13 és $\frac{1}{2}$ napig tart; hozzáadva ehhez a foltnak a nap másik gömbfelületén megtett útját, vagyis ugyanannyi időt, s leszámítva ez összegből bizonyos perzentet, kitűnik, hogy a napnak egyszer véghezvitte tengely körüli forgása, mintegy 25--26 napig tart.

Átmérője, területe a földét több ezerszer fölülmulja. Igy átmérője közel 2 millió mértföld, felülete pedig a föld felületénél 12500-szor nagyobb. Átmérőjéből kiszámított egyenlítőjét, vagyis a nap gömbjének legnagyobb körét pedig, egy óránkint 4 mértföldet haladó gözmozdonyval, csak 18 év alatt futhatnánk be, holott például földünk egyenlítőjét egy hasonló sebességgel haladó mozdonyval 50--55 nap már beutazhatnók, vagyis az „utazás a föld körül“ — ha természeti akadályokkal nem kellene küzdenünk — egy gyorsmozdonyval mintegy ötven nap alatt volna megtehető.

A nap tömegére nézve földünk köbtartalmát körülbelül másfél milliószor, míg a körülötte keringő összes bolygók tömegét 740-szer mulja fölül.

Mi annak oka tehát, hogy e roppant égi test csak oly kis korongot mutat?

Semmi egyéb, mint az az óriási távolság, mely bennünket tőle elválaszt.

Tudvalevőleg a tárgyak nagysága a tőlünk való távolsággal fordított viszonyban áll. Minél nagyobb a távolság, bizonyos tárgy és szemeink között, annál kisebbnek látszik az.

Már a földön levő tárgyakat is kisebbeknek nézük, ha azok tőlünk távol fekszenek. De valamint e látésalódásunk daczára jól tudjuk azért, hogy pl. egy a magasban lebegő léghajó, bár mogyoró nagyságunk látszik is az, tényleg egy óriási nagy gömb; ugy éppen oly bizonyosak lehetünk az iránt is, hogy a napnak látszólagos korongja egy roppant nagyságu égitestet képvisel. (Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenetek.

Dr. V. S. urnak Jegenye. Nem értem, miért késik a meghatalm. Vette leveletem melléklettel? Egész hetet ágyban töltöttem.

R. A. Kálósa. Kérjük a beküldendőket ezután csak az iv egyik oldalára írni, mert így nagyon sok keletlenességgel jár a szedés.

Sz. S. Helyben. „Hársfa alatt“ megjárja az ilyen keserves zöngemény, de közönségünk meg nem emészthet ilyesmit. Ön előtűnik teljesen ismeretlen homályos csillag, mi azonban nem gátolna a közlésben, ha verse megérdemelné. Az orthographiával kell először barátkoznia annak, ki a műszával kíván barátságba lépni.

Sz. L. N.-Szaltna. A kívánt példány expediatott. Kérjük a lap terjesztését.

Felolós szerkesztő: **Dr. VERES SAMU.**

Magán-hirdetések.

Árverési hirdetmény.

529. ár. sz. 1888. — A néhai **Molnár János** hagyatékát képező, rimaszombati összes külső és belső ingatlanság Rimaszombat város árvaszékének 529/888. számú határozata folytán önkéntes árverésen el fog adatni. Árverési határnapul **f. év augusztus hó 11-ik napjának** d. u. 2 órája városunk közházánál kitűzetik. Miről a venni szándékozók azzal értesítettnek, hogy a módosított árverési feltételek **Huszt Lajos** kiküldött árvaszéki előadó hivatalos helyiségében addig is megtekinthetők.

Kelt szab. Rimaszombat r. t. város árvaszékének 1888. évi július hó 31-én tartott üléséből.
Szabó György, vsi árvaszéki elnök.

Hirdetmény.

5125. sz. — Kiskoru **Lengyel László** tulajdonát képező a rimaszombati 93. számú tjkönyvben és a tagosítási földkönyv XIX. b. király ut a. 1. sorszám aiatt 14605. □ ölben kitüntetett ingatlan birtok **f. év szeptember hó 17-én d. e. 10 órakor** Gömörmege központi árvaszékénél önkéntes árverés útján el fog adatni; az árverési feltételek ugyanott az árverésig is megtekinthetők.

Kelt Rimaszombatban Gömörmege központi árvaszékének az 1888. év július hó 31-én tartott üléséből.
Török, árvaszéki elnök.

Tanulói

egy 13—14 éves, jó házból való intelligens ifju **Andrássy László** rimaszombati fényvirdájában felvétetik. — Feltételek felől értekezhetni ugyanott.

Hirdetmény.

3851. sz. — A rimaszombati kir. tszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Balog Pál és neje** végrehajthatónak **Hanyiez János és Sza-**

majdák Pál végrehajtást szenvedő elleni 100 frt tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében, a rimaszombati kir. törvényszék területén levő Zeherje község határában fekvő, a zeherjei 55. sz. tkvben foglalt, Hanyiez János nevén álló 90, 95, 92. hrsz. beltelekre, 49/a. sz. házra és urbéri erdő s legelő-illetményre 181 frt, és a zeherjei 122. sz. tkvben foglalt Szamajdák Pál nevén álló 478, 490, 530. hrszámokra az árverést 269 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok, az 1888. évi október hó 11-ik napján, d. e. 10 órakor, Zeherje községben a községi bíró házában megtartandó nyilvános árverésen, megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át, vagyis a zeherjei 55. sz. tkvi birtokra 18 frt 10 krt, és a zeherjei 122. sz. tkvi birtokra 26 frt 90 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-sa értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismerényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombat, 1888. évi június hó 3-ik napján.
A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.
Hánrich, kir. tszéki bíró.

Árverési hirdetmény.

A jánosi-i közbirtokossági italmérési jog a hozzá való épületekkel, kötelezőleg a rendes husméréssel 1889. január 1-től kezdődő három egymásutáni évre, **folyó évi augusztus 12-ik napján** a délelőtti órákban Jánosiiban, a község házában tartandó árverésen bérbe fog adatni. — Árverelni szándékozók ez alkalomra 200 frt bánatpénzt kötelesek az árverés megkezdése előtt letenni, mely összeg a legtöbbet ígérő által a bérösszeg egynegyed részének megfelelően kiegészítve, mint biztosíték marad a közbirtokosság rendelkezése alatt.

Kelt Jánosiiban, 1888. július hóban.

Sárközy Gyula,

közbirt. igazgató.

3—3

Még csak néhány napig látható.

SZOBORCSARNOK.

RIMASZOMBATBAN:

a m. kir. törvényszéki palota előtt.

Párisból **BRACCO** ur igazgatása alatt, melyben részint a multban élt, részint a jelenben élő híres szereplők életnagyságban és természetben láthatók.

Berlinből a legújabbán megjelent:

„III. Frigyes német császár halála,”

mely 1888. évi június hó 15-én Berlinben történt.

MŰSOR: Itt először látható: Rudolf főherceg es. kir. fenségének, Stefánia kir. fenségéveli egybekelése, mely az Augustinok templomában 1881. évi május hó 10-én tartott. A pleznai esata után használt nagy ambulánczai, orvosok és betegápolók, irgalmas apéczák által ápolat sebesült katonaság az orosz, török és román serezekből. — Stuart Mária lefejeztetése a lotharingiai kastélyban. — Első Napoleon császár a nagy auszterlitz táborban 1805-ben; arcvonásain a legnagyobb nyugalom észlelhető körül van véve egész táborokara által. — Ő felsége I. ső Károly Románia királya, neje Erzsébet kíséretében. — Bratianu János, romániai miniszterelnök ő excellenciája. — Keleti csoport. — Ő felsége Abdul Hamid török szultán, diszöltözetben. — Osman pasa, volt pleznai török hadparancsnok. — Nasredin, az első persa sah, diszöltözetben. — Abdel Kader, az algieri fölkelőknek hírhedt főnöke. — Római szeretet (felebaráti szeretet), vagy a gyermeki szeretet hőstette. — Ezen csoport Nero római császár korszakából való, Európa fővárosában a legnagyobb elismerésben részesített. Ezekon kívül történelmi nevezetességű személyekről van még 20 csoport a t. cz. közönségnek megtekintésre kiállítva, melyek nagyszerű kivitelénél fogva meglepéssel találkozandak

A kiállítás ünnep- és vasárnapokon egész nap, hétköznapokon pedig délután 5 órától esti fél 10 óráig, nagyszerű világítás mellett van nyitva.

Belépti díj: I. hely 20 kr. — II. hely 10 kr. — Külön kabinet 5 kr.

BRACCO, igazgató.

Csak rövid ideig látható.

Csak rövid ideig látható.

Nyugoti tiszta Berni-faj Szarvasmarha-eladás.

8 db 4—5 éves tehen.

4 db 2½ éves üszök felfolyatva,

4 db 1½ éves üsző és ökör,

5 db idej üsző- és ökör-borju,

1 db 1½ éves bika eladó.

3—3

Értekezhetni: id. **Szentmiklóssy Kálmán** tulajdonosnál, **Sajó-Keszi**, u. p. **Kövecses**.

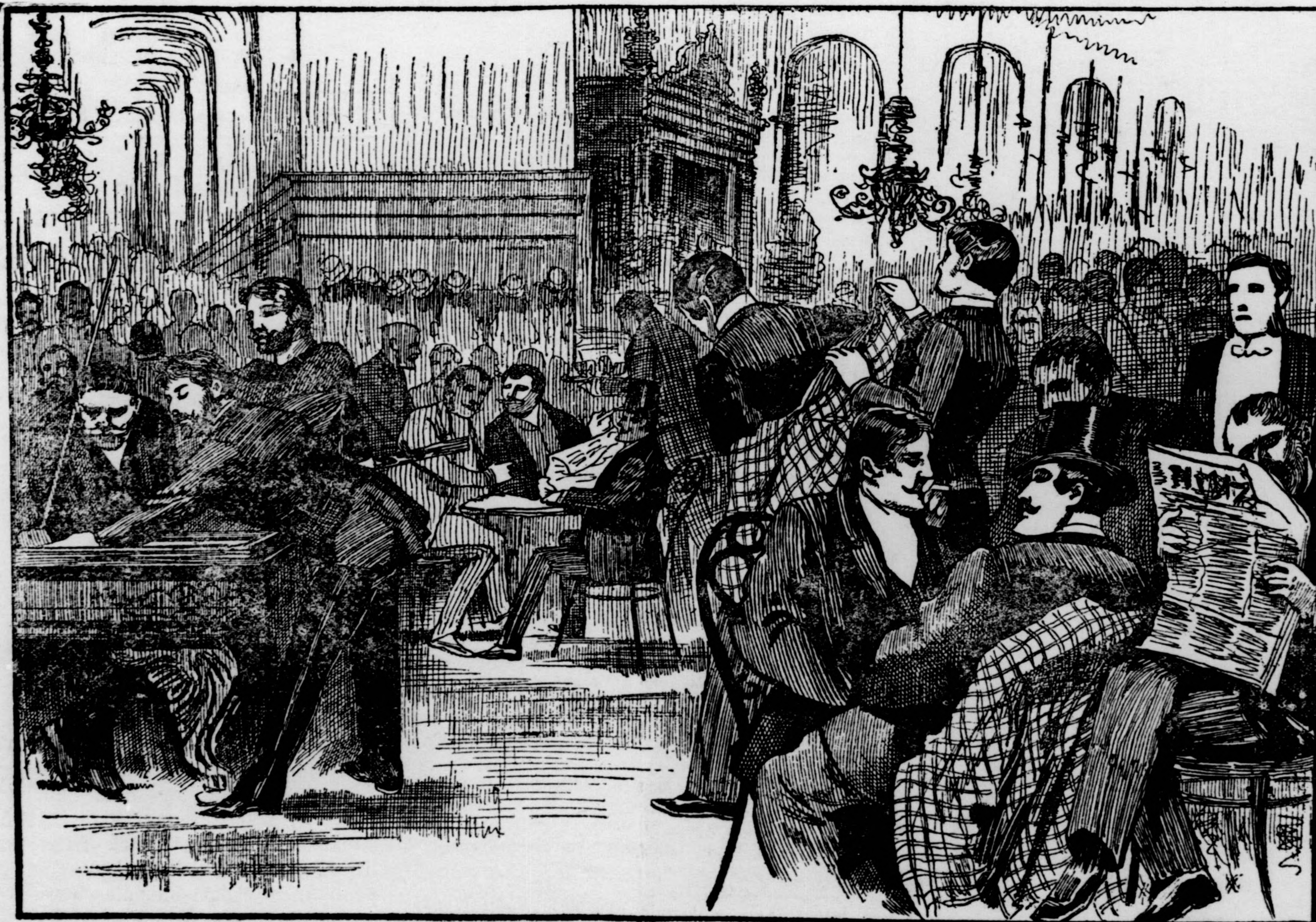
Szálloda-, sörcsarnok- és kávéházmegnyitási jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönségnek szives tulomására hozni, miszerint az általam már 15 évvel ezelőtt alapított **vendéglő- és sörcsarnok-helyiségeimet** legújabbán **szállodává alakítottam át**, és azt — egy fény- és díszszel berendezett **kávéházzal** megtoldva — **szombaton, július hó 21-én nyitottam meg**. A tetemes áldozatok, melyeket a város főterén levő

HÓTEL GÖMÖRI SZÁLLODA

átalakítása és a legkényesebb követelményeknek megfelelő emelése érdekében hoztam tanujelét azon mindenkori törekvésemnek, hogy annak állandó jó

hírnevét szerezzek, és reménylen, hogy a bennem helyezett bizalomnak meg is fogok felelhetni annál is inkább, mivel igen tisztelt vendégeimnek egy esztendővel berendezett **kávéházat és éttermet** a legújabb **amerikai forgatható biliárddal** és számtalan **bel- és külföldi napi- és hetilappal** ellátva: — továbbá szép fedett udvarhelyiséget és minden kényelmet nyújtó divatos berendezésű **vendégszobákat**, valamint jó és izletes **ételek- és italokat** lesz szerencsém rendelkezésére bocsájtani; — tisztelettel megjegyezvén, hogy főfigyelmemet a jutányos árakra és a legjobb és legpontosabb kiszolgálatra akarom fordítani.

Kedves kötelességemnek tartom ezuttal mindazon igen tisztelt jóakaróimnak, kik előbbi üzletemet becses látogatásaikkal megtisztelték, azért legőszintébb Rimaszombat, 1888. július hó 22-én.

köszönetemet nyilvánítani, tisztelettel kérvén, miszerint az irányomban tanusított bizalmukban a jövőben is részesíteni kegyeskedjek. Mély tisztelettel,

GÖMÖRI EDE.